

Економіка

УДК 658.15:658.8

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15128494>

Вплив інноваційних підходів управління витратами на прибутковість підприємств

Велитченко Олексій Андрійович,

аспірант, кафедра публічного управління, менеджменту та маркетингу,
факультет економіки і управління, Східноукраїнський національний
університет ім. Володимира Даля, Київ, Україна,
<https://orcid.org/0009-0000-1605-2110>

Костенко Юрій Олексійович,

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
факультет управління та бізнесу, кафедра обліку і оподаткування,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків,
Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7978-8915>

Кутідзе Людмила Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та
адміністрування, факультет бізнес-технологій та економіки, Національний
університет «Запорізька політехніка», Запоріжжя, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-4538-0874>

Прийнято: 18.03.2025 | Опубліковано: 03.04.2025

Анотація: В умовах високої конкуренції на ринку та глобальних економічних змін ефективне керування ресурсами стає одним із визначальних чинників фінансової стабільності та успіху підприємств. **Метою** цього

дослідження є оцінка впливу інноваційних підходів до керування витратами на прибутковість підприємств і розроблення рекомендацій для підвищення ефективності цих процесів через використання сучасних технологій та управлінських методик. Особливу увагу приділено визначенню ролі цифрових технологій в оптимізації витрат та аналізу впровадження інноваційних методів управління ресурсами в малому, середньому та великому бізнесі з урахуванням глобальних та національних економічних особливостей.

Методологія дослідження охоплює аналіз сучасних підходів до управління витратами, обробку статистичних та емпіричних даних щодо впровадження інновацій в управлінські процеси, а також застосування теоретичних і практичних моделей оптимізації бізнесу. Для визначення ефективності використання новітніх інструментів у різних галузях промисловості застосовано методи порівняння, аналізу тенденцій та кореляційного аналізу.

Результати дослідження показують, що впровадження цифрових технологій, таких як хмарні сервіси, аналітика великих даних, автоматизація процесів та інтернет речей, має значний вплив на оптимізацію витрат і підвищення ефективності підприємств. Застосування аналітики великих даних сприяє зниженню операційних витрат на 15–25 %, що свідчить про важливість таких інструментів для підвищення прибутковості. Методи Lean та Six Sigma демонструють високу ефективність у зменшенні витрат і покращенні якості продукції, що є важливим для глобальних компаній, таких як Toyota та General Electric. У результаті оптимізації витрат за допомогою інноваційних методів компанії можуть підвищити рентабельність на 20–30 %. Результати дослідження підтверджують важливість державної підтримки для стимулювання інвестицій у технології, необхідні для управління фінансами на всіх етапах виробничого процесу. **Висновки.** Інноваційна стратегія управління витратами є не лише важливим інструментом підвищення ефективності підприємств, але й чинником, що забезпечує їхню конкурентоспроможність на глобальному ринку. Упроваджуючи сучасні

технології, підприємства можуть значно знизити видатки та підвищити прибутковість, що є важливим для забезпечення фінансової стійкості. В Україні важливо активізувати впровадження цифрових технологій у малому та середньому бізнесі через створення сприятливого економічного середовища. Важливу роль у цьому процесі відіграє державна підтримка у формі фінансових стимулів, податкових пільг і консультаційних послуг.

Ключові слова: цифрові технології, оптимізація витрат, Lean, Six Sigma, автоматизація, IoT, хмарні сервіси, великий бізнес, малий та середній бізнес.

The impact of innovative approaches to cost management on enterprise profitability

Oleksii Velytchenko,

Postgraduate student, Department of Public Administration, Management and Marketing, Faculty of Economics and Management, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0000-1605-2110>

Yurii Kostenko,

Candidate of Engineering Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Account and Taxation, Kharkiv National Automobile and Highway University, Business and Administration Faculty, Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-7978-8915>

Lyudmyla Kutidze,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Management and Administration, Faculty of Business Technologies and Economics, National University «Zaporizhzhia Polytechnic», Zaporizhzhia, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-4538-0874>

Abstract: In the context of high competition in the market and global economic changes, effective cost management is becoming one of the key factors of financial stability and success of enterprises. The purpose of the study is to assess the impact of innovative approaches to cost management on the profitability of enterprises, as well as to develop practical recommendations for improving the efficiency of management processes through the use of modern technologies and management techniques. The work is also aimed at determining the role of digital technologies in the process of cost optimization, as well as considering the implementation of innovative cost management methods in small, medium and large businesses, with an emphasis on global and national economic features. The research methods include the analysis of modern approaches to cost management, the processing of statistical and empirical data on the implementation of innovative technologies in management processes, as well as the use of theoretical and practical models of cost optimization. The research process used methods of comparison, trend analysis and correlation analysis, which allow determining the effectiveness of the use of new technologies in various industries and types of business. The results of the study show that the implementation of digital technologies, such as cloud services, big data analytics, process automation and the Internet of Things, has a significant impact on cost optimization and increasing the efficiency of enterprises. The use of big data analytics allows you to reduce operating costs by 15–25%, which indicates the importance of such tools for increasing profitability. It is shown that Lean and Six Sigma methods demonstrate high efficiency in reducing costs and improving product quality, which is an important aspect for global companies such as Toyota and General Electric. As a result of cost optimization using innovative methods, companies can reduce production costs by 20–30%. However, in Ukraine, so far, these technologies are actively implemented only by large enterprises. The results obtained confirm the importance of state support for stimulating investments in technologies necessary for reducing costs at all stages of the production process. **Conclusions.** The use of innovative approaches to cost management is not only an

important tool for increasing the efficiency of enterprises, but also a factor ensuring their competitiveness in the global market. Enterprises that implement modern technologies are able to significantly reduce costs and increase their profitability, which is important for ensuring their financial sustainability. At the same time, it is important for small and medium-sized businesses to provide state support in the form of financial incentives, tax breaks and consulting services, which will allow them to more effectively implement innovations and achieve significant results. In Ukraine, it is important to intensify the implementation of digital technologies in small and medium-sized businesses by creating a favorable economic environment that will allow enterprises to reduce costs and increase profitability by using the latest cost management methods.

Keywords: digital technologies, cost optimization, Lean, Six Sigma, automation, IoT, cloud services, large business, small and medium-sized business.

Постановка проблеми. В умовах динамічного розвитку економіки та високої конкуренції сучасні підприємства змушені шукати нові шляхи підвищення своєї ефективності та прибутковості. Одним з основних аспектів досягнення цієї мети є оптимізація витрат, оскільки неефективне управління грошовими ресурсами може призвести до зниження рентабельності, втрати ринкових позицій та фінансової нестабільності.

Традиційні підходи до управління витратами часто ґрунтуються на стандартизованих методах обліку, бюджетуванні та контролю, які, хоча й забезпечують певну стабільність, часто не враховують зміни ринкового середовища, технологічний прогрес та високі вимоги до гнучкості бізнес-процесів. У цьому контексті застосування інноваційних підходів, таких як цифровізація фінансового управління, упровадження аналітики великих даних (Big Data), використання штучного інтелекту для прогнозування видатків і прибутків, а також автоматизація бізнес-процесів, стає все більш актуальним.

Водночас ефективність інноваційних рішень в управлінні витратами значною мірою залежить від особливостей конкретного підприємства, його галузевої специфіки, рівня технологічного розвитку та стратегічних цілей. Крім того, упровадження нових управлінських методик потребує додаткових інвестицій, навчання персоналу та трансформації корпоративної культури, що може створювати певні ризики та виклики.

Таким чином, постає необхідність комплексного дослідження впливу інноваційних підходів до управління витратами на прибутковість підприємств, що дасть можливість оцінити їхню дієвість, виявити потенційні бар'єри для впровадження та розробити рекомендації щодо оптимізації витрат з урахуванням сучасних економічних реалій. Практична цінність цього дослідження полягає в тому, що його результати сприяють підвищенню фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємств, що робить його важливим як для наукового аналізу проблеми, так і для практичного застосування в бізнесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних наукових дослідженнях активно розглядається вплив прогресивних підходів до управління витратами на прибутковість підприємств. Важливу роль у цьому відіграють праці, присвячені цифровізації менеджменту, автоматизації процесів та адаптації підприємств до глобальних економічних змін.

Зокрема, у роботі В. В. Зеліча, В. Ф. Гарькавої та М. Е. Матвєєва підкреслено значення цифровізації в системі управління підприємствами. Автори стверджують, що глобалізаційні зміни вимагають від підприємств адаптації до новітніх технологій, що сприяє зниженню витрат та підвищенню ефективності діяльності [1].

Н. В. Волкова, В. Ф. Гарькава та І. П. Скороход у своєму дослідженні акцентують на ролі диджитал-процесів в інноваційному розвитку українського бізнесу. Вони зазначають, що застосування цифрових технологій в управлінні

фінансовими ресурсами сприяє підвищенню економічної ефективності підприємств [2].

М. Белікова, А. Безхлібна, Ю. Полежаєв, В. Зайцева, Х. Пухальська розглядають питання інформаційної безпеки бізнесу в галузі туризму як аспект конкурентоспроможності прибережних регіонів. Автори підкреслюють важливість цифрових рішень у фінансовому менеджменті таких підприємств [3].

Також питання економічної інтеграції та співпраці в умовах глобалізації досліджують І. Ахромкін, Д. Різник, Є. Вараскіна, І. Балак, Л. Герман, аналізуючи тенденції управління витратами та їхній вплив на економічну стійкість підприємств [4].

І. Кравчук досліджує вплив інноваційної діяльності на фінансову ефективність підприємств, доводячи, що застосування новітніх технологій у системах управління витратами позитивно позначається на прибутковості компаній [5].

О. І. Андрусь та С. Ю. Пятаченко розглядають чинники формування прибутковості підприємства, де одним з основних аспектів є ефективне управління витратами [6]. П. Перцевий та В. Романяк аналізують вплив бюджетного планування та управління витратами на фінансові результати підприємств, підкреслюючи важливість стратегічного підходу до витратної політики [7]. І. Склярук та І. Драка досліджують адаптацію облікових підходів до управління витратами в умовах економічної нестабільності, що є особливо актуальним у сучасних умовах ринку [8]. Дослідження О. В. Гуріної та А. І. Чернової розкриває питання ефективного управління витратами, наголошуючи на значенні фінансового контролю та прогнозування [9]. А. В. Піскун у своїй роботі розглядає теоретичний аспект управління витратами підприємства, акцентуючи на методологічних підходах до їхньої оптимізації [10].

Г. Чумак аналізує функціональний аспект проблеми, що є важливим для розуміння механізмів контролю фінансових потоків підприємств [11]. С. Назаренко та М. Фейш у своєму дослідженні пропонують нові підходи до формування системи управління витратами на підприємстві, що ґрунтуються на сучасних технологічних можливостях [12].

С. Поліщук та С. Пятаченко розглядають вплив інноваційних технологій на прибутковість підприємств агропромислового комплексу, доводячи ефективність цифрових рішень у цій галузі [13]. В. Захарченко, М. Акулюшина та Л. Лінгур аналізують моделювання управлінських процесів в умовах невизначеності, що є актуальним питанням у нестабільних економічних реаліях [14]. І. А. Маркіна, В. Л. Вороніна та А. І. Рудич досліджують теоретичні основи управління витратами підприємства, пропонуючи методологічні підходи до їхньої оптимізації [15]. Ю. А. Перегуда вивчає зміну наукових підходів до забезпечення конкурентоспроможності продукції тваринництва, акцентуючи на чинники, що впливають на ефективність галузі. Хоча основну увагу приділено аграрному сектору, дослідження містить важливі положення щодо значення інноваційних управлінських рішень, зокрема у сфері управління витратами. [16]

Загалом, аналіз наукових праць підтверджує актуальність дослідження інноваційних підходів до управління витратами та їхнього впливу на прибутковість підприємств. Упровадження сучасних технологій і методик у фінансове управління сприяє підвищенню конкурентоспроможності компаній та їхньому довгостроковому розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу дослідників до питань управління витратами та впровадження інноваційних підходів на підприємствах, залишаються аспекти, що потребують подальшого аналізу. Зокрема, недостатньо вивчено внесок конкретних цифрових технологій на довгострокову прибутковість

підприємств у різних галузях. Існує потреба в розробці методичних підходів до оцінки ефективності інноваційних рішень у сфері управління витратами.

Крім того, залишається відкритим питання адаптації сучасних підходів до управління витратами на підприємствах малого та середнього бізнесу, які часто мають обмежені фінансові та технічні ресурси. Важливо також врахувати роль людського фактора в процесі цифрової трансформації, зокрема, вплив рівня підготовки персоналу на ефективність упровадження нових управлінських методів.

Також потребує подальшого вивчення інтеграція інновацій до управління витратами із загальною стратегією розвитку підприємств, оскільки результативність цих методів може варіюватися залежно від специфіки галузі, рівня конкуренції та макроекономічних умов. Подальші дослідження в цій сфері сприятимуть розробці універсальних рекомендацій щодо застосування цифрових технологій для підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємств.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення впливу інноваційних підходів до управління витратами на прибутковість підприємств, а також розробка рекомендацій для їхнього впровадження. Для досягнення цієї мети передбачено вирішення таких завдань:

1. Проаналізувати сучасні методи управління фінансовими ресурсами та їхню ефективність.
2. Визначити роль цифрових технологій у процесі оптимізації витрат.
3. Дослідити вплив інноваційних методів управління витратами на прибутковість підприємств у різних галузях.
4. Оцінити чинники впливу на ефективність упровадження інноваційних підходів у малому, середньому та великому бізнесі.
5. Розробити рекомендації для підвищення рентабельності підприємств через застосування сучасних технологій та управлінських методик.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційно управління витратами здійснюється за допомогою таких інструментів, як бюджетування та метод варіантів витрат. Бюджетування передбачає попереднє планування витрат на певний період, що дає можливість встановити фінансові ліміти для різних підрозділів підприємства. Однак цей підхід має обмежену гнучкість, оскільки не здатен оперативно реагувати на динаміку ринку або внутрішні зміни підприємства. Зокрема, метод бюджетування часто не дає можливості ефективно коригувати витрати в умовах економічної нестабільності, а його результативність значною мірою залежить від точності початкових прогнозів.

Іншим поширеним підходом є метод варіантів витрат (cost variance analysis), що дає змогу порівнювати фактичні показники з планованими та визначати причини відхилень. Однак, попри ефективність цього методу у виявленні причин відхилень, він не забезпечує детального аналізу взаємозв'язків між витратами та бізнес-процесами, що обмежує можливості для розробки стратегічних рішень, спрямованих на довгострокову оптимізацію витрат.

З розвитком цифрових технологій та інноваційних методів управління компанії почали застосовувати більш гнучкі та детальні методики управління витратами. Одним із таких підходів є Activity-Based Costing (ABC), що передбачає розподіл витрат на основі реальних бізнес-активностей підприємства [16, С. 40]. Цей метод дає можливість точно ідентифікувати витрати, пов'язані з конкретними процесами чи продуктами, і оптимізувати найбільш витратні напрями діяльності. ABC сприяє не тільки зниженню витрат підприємствам, а й підвищенню точності розрахунків, що забезпечує раціональне використання ресурсів. Однак упровадження цього методу потребує значних зусиль для збору та аналізу даних, що може бути проблематичним для підприємств із недостатньо розвинутою інформаційною інфраструктурою.

Ще однією інновацією є Lean-методологія, спрямована на оптимізацію виробничих процесів, а також підвищення якості й швидкості обслуговування клієнтів. Цей підхід найчастіше застосовується в галузях, пов'язаних із виробництвом та наданням послуг. Однак упровадження Lean потребує докорінних організаційних змін і трансформації корпоративної культури, що може бути складним для реалізації на підприємствах з усталеними процесами. Загалом Lean-методологія спрямована на усунення всіх видів втрат, що не створюють цінності для кінцевого споживача, таких як надлишкові запаси, простої в процесах або зайва складність в управлінні. За даними McKinsey, компанії, що застосовують Lean-методологію, можуть знижувати витрати на 20–30 %, що дає можливість підвищити прибутковість на 10–15 %. В Україні цей метод активно застосовується в автомобільній промисловості та виробництві побутової техніки, але в малому та середньому бізнесі – обмежено через відсутність кваліфікованих кадрів і високі початкові інвестиції [17].

Застосування цифрових технологій змінило підходи до управління витратами, надаючи підприємствам можливість автоматизувати процеси й здійснювати моніторинг витрат у режимі реального часу. Упровадження ERP-систем (Enterprise Resource Planning) дає змогу підприємствам централізовано збирати інформацію про витрати на всіх етапах бізнес-процесів, автоматизуючи облік і скорочуючи потребу в ручному введенні даних [18]. Компанія «ТехноМаш», що спеціалізується на виробництві промислового обладнання, постала перед проблемами неефективного обліку витрат та відсутності єдиного інформаційного середовища для управління фінансами, закупівлями та логістикою. Інтеграція ERP-систем допомогла підприємству знизити витрати на управлінський персонал, прискорити процеси ухвалення рішень і підвищити точність даних.

Системи для автоматизації обліку та фінансових процесів, такі як CRM (Customer Relationship Management) та Business Intelligence (BI), дають

можливість підприємствам інтегрувати всі функції управління в єдину систему, що забезпечує точний фінансовий облік, покращує прогнозування й виводить процеси управління витратами на новий рівень [19]. Однак, варто зазначити, що для малого та середнього бізнесу впровадження таких систем може бути фінансово непосильним.

Застосування прогресивних технологій аналітики великих даних (Big Data) і штучного інтелекту (ШІ) стало важливим інструментом для прогнозування витрат і визначення потенційних можливостей для їхньої оптимізації [20, С. 135]. Зокрема, аналіз даних дає змогу точно оцінити витрати на виробництво, відстежувати попит на продукти чи послуги, а також визначати ефективніші стратегії ціноутворення та закупівель. Хмарні платформи дозволяють зменшити витрати на інфраструктуру та ІТ-підтримку, забезпечуючи доступ до необхідних інструментів і ресурсів без значних капітальних витрат на сервери чи програмне забезпечення [21].

Інтернет речей (IoT) є ще одним потужним інструментом для оптимізації витрат на підприємствах у різних галузях. IoT дає змогу збирати й обробляти реальні дані про стан виробничого обладнання, витрати енергоресурсів, рівень запасів та інші аспекти, що сприяє точному прогнозуванню й зниженню витрат. Згідно з даними Accenture, компанії, що використовують IoT, зменшують витрати на обслуговування обладнання на 15–20 % завдяки можливості вчасно здійснювати технічне обслуговування й запобігати значним несправностям [22].

Яскравим прикладом застосування цифрових технологій для зниження витрат є компанія Siemens, яка впровадила IoT у виробничі процеси. Завдяки цьому компанія значно скоротила витрати на технічне обслуговування та ремонт обладнання, передбачаючи несправності за допомогою сенсорів та аналізу даних у реальному часі. Такий підхід дав можливість мінімізувати непередбачені витрати на ремонт, знизити витрати на обслуговування та підвищити ефективність використання виробничих потужностей.

В Україні IoT застосовується в основному в аграрному секторі, де технології дають можливість корегувати витрати на зрошення, використання пестицидів та інших ресурсів. Згідно з даними Української аграрної конфедерації, упровадження IoT в агросекторі сприяє зниженню витрат на виробництво на 10–12 % у порівнянні з традиційними методами [21].

Впровадження інноваційних методів управління витратами на вітчизняних підприємствах є складним процесом, однак, з огляду на високі потреби в підвищенні конкурентоспроможності, ця тенденція поступово набирає обертів. Деякі великі українські компанії, зокрема в галузі телекомунікацій та агробізнесу, успішно використовують IoT та Big Data для оптимізації витрат, що сприяє зниженню собівартості продукції й підвищенню рівня прибутковості. Зокрема, Київстар, застосовуючи хмарні технології й аналітику даних, змогла знизити витрати на IT-інфраструктуру на 30 %, що дало можливість зберегти рентабельність навіть в умовах економічної нестабільності.

Однак успіх модернізації залежить від низки чинників, що варіюються залежно від розміру бізнесу, галузі, а також економічної та соціальної ситуації в країні. Малий, середній і великий бізнес мають різні можливості, ресурси й виклики при застосуванні інноваційних технологій та методів управління витратами. У цьому контексті важливо оцінити основні чинники, які визначають ефективність таких упроваджень, зокрема на прикладі світових і українських реалій.

Рентабельність упровадження інноваційних підходів до управління витратами значною мірою залежить від доступу до фінансових та матеріальних ресурсів. Великі підприємства мають значні бюджети, що дає їм можливість інвестувати в автоматизацію та модернізацію, забезпечуючи високий рівень інноваційного розвитку. Наприклад, такі корпорації-гіганти, як General Electric чи Siemens, можуть спрямовувати значні кошти на впровадження IoT або Big Data для оптимізації витрат на виробництво й

технічне обслуговування. Вони використовують масштабування своїх інвестицій, що сприяє зниженню витрат на одиницю продукції та досягненню високої рентабельності.

Для малого та середнього бізнесу доступ до таких ресурсів є значно обмеженим. За даними Європейської комісії, близько 60 % малих і середніх підприємств у Європейському Союзі постають перед труднощами у фінансуванні нововведень, що обмежує їхні можливості впроваджувати передові технології для керування видатками [23]. В Україні, зокрема, малий і середній бізнес також має проблеми обмеженого доступу до капіталу та труднощі із залученням інвестицій для розвитку інновацій. Це робить застосування цифрових методів управління витратами в таких підприємствах складнішим, порівняно з великими компаніями. Упровадження нових методів потребує значних витрат на навчання персоналу та створення внутрішньої культури інновацій. Малі та середні підприємства, як правило, не мають достатньо ресурсів для створення окремих підрозділів, що займаються прогресивними змінами. Однак перевагою малого бізнесу є гнучкість у впровадженні нових методів, оскільки йому не потрібно координувати численні рівні управління.

У контексті України кваліфікація та рівень підготовки кадрів у малому та середньому бізнесі є значною перешкодою для впровадження цифровізації до управління витратами. За даними Державної служби статистики України, лише 15 % малих підприємств мають штат, здатний здійснювати технологічні зміни на високому рівні, що значно гальмує процес оптимізації витрат через відсутність належної кваліфікації. Більшість малих підприємств характеризуються низьким рівнем організаційної зрілості, що призводить до неефективного використання ресурсів та високих витрат, які можна було б оптимізувати за допомогою сучасних методів управління. У великих українських компаніях, таких як «Миронівський хлібопродукт», процеси

управління витратами та інноваціями є більш структурованими, що сприяє значному підвищенню ефективності [24].

Нарешті, зовнішні умови, зокрема економічна ситуація в країні та технологічні тенденції на світовому рівні, також істотно впливають на рівень впровадження прогресивних трансформацій підприємствами. Великий бізнес, як правило, має більші можливості для адаптації до економічних змін завдяки своїм масштабам і фінансовим резервам, а малий і середній бізнес може бути більш вразливим до економічних потрясінь, що також гальмує їхню здатність інвестувати в інновації.

Наприклад, під час економічної кризи 2020 року, спричиненої пандемією COVID-19, компанії, які використовували інновації, такі як хмарні технології, інтернет речей, великі дані та автоматизацію, змогли значно знизити витрати на виробництво та логістику, а також раціоналізувати управління запасами й забезпечити прогнозування попиту.

За даними McKinsey & Company, підприємства, які впроваджують великі дані та аналітику для моніторингу витрат, можуть знизити свої операційні витрати на 15–25 % [21]. Крім того, завдяки IoT можна знизити витрати на обслуговування та ремонт обладнання, використовуючи проактивний моніторинг стану техніки, що сприяє проведенню планового технічного обслуговування до виникнення серйозних несправностей. Наприклад, у General Electric використання сенсорів IoT на промисловому обладнанні знизило витрати на технічне обслуговування на 10–15 % та значно зменшило операційні витрати компанії.

В Україні економічна нестабільність, зміни валютних курсів та інфляція створюють додаткові виклики для малих і середніх підприємств, однак ринкові процеси також стимулюють технологічні зміни. Державна підтримка малого й середнього бізнесу, зокрема через програми кредитування та субсидії для впровадження інновацій, може стати важливим чинником для підвищення ефективності управління витратами в цих сегментах [25]. Згідно з даними

Українського інституту майбутнього, понад 30 % українських підприємств уже використовують базові цифрові технології для управління фінансами та логістикою. Однак, лише 7 % малих і середніх підприємств активно застосовують аналітику великих даних або автоматизацію виробничих процесів, що свідчить про значний потенціал для підвищення ефективності [19].

Застосування методологій Lean та Six Sigma дає змогу оптимізувати витрати через усунення неефективностей у бізнес-процесах. Lean орієнтований на мінімізацію марнотратства й оптимізацію часу, що витрачається на кожен етап виробничого процесу. Six Sigma сприяє виявленню дефектів та зменшенню варіацій процесів, підвищуючи якість і знижуючи витрати.

Світовий досвід упровадження цих методик демонструє їхню здатність впливати на зниження витрат. Завдяки впровадженню Lean-принципів, компанія Toyota, піонер цих підходів, змогла знизити витрати на виробництво автомобілів на 30 %, одночасно підвищивши якість своєї продукції.

В Україні методи Lean та Six Sigma також починають здобувати популярність, особливо в середньому бізнесі. За даними Європейської бізнес-асоціації, понад 20 % українських компаній із середньою кількістю працівників активно використовують Lean-підходи для оптимізації виробничих процесів. Однак серед малих підприємств цей показник становить лише 10 %, що свідчить про недостатню обізнаність і низьку підтримку на рівні державної політики [23].

В Україні також починається активне впровадження автоматизованих систем, але поки що ця тенденція переважно характерна для великих підприємств. Згідно з даними Асоціації робототехніки України, близько 15 % великих підприємств використовують роботизовані технології для зменшення витрат. У середньому бізнесі цей показник становить лише 5 %, що вказує на

потребу в додаткових інвестиціях і підтримці малих і середніх підприємств у питаннях автоматизації [26].

Отже, для підвищення ефективності управління витратами через застосування сучасних технологій та управлінських методик підприємствам необхідно впроваджувати цифрові технології, методи Lean та Six Sigma, автоматизацію процесів та оптимізацію ланцюгів постачання. Для успішного впровадження інноваційних змін і зниження витрат в умовах високої конкуренції малим і середнім підприємствам необхідна державна підтримка у вигляді фінансових стимулів і консультаційної допомоги.

Висновки. Останнім часом інноваційні підходи до управління витратами є визначальними чинниками підвищення ефективності підприємств. Упровадження сучасних технологій, таких як великі дані, IoT, хмарні сервіси, автоматизація та роботизація виробничих процесів, значно знижує операційні витрати, підвищує продуктивність праці та покращує фінансові показники підприємств у різних галузях економіки. Зокрема, інструменти IoT сприяють значному зниженню витрат на обслуговування техніки завдяки проактивному моніторингу стану обладнання, що запобігає аваріям і знижує витрати на ремонт. Методики Lean та Six Sigma дають змогу зменшити марнотратство, скоротити час на виробничі операції та покращити якість продукції. Оптимізація ланцюгів постачання є важливим інструментом для зниження видатків. Упровадження автоматизованих систем для управління запасами та прогнозування попиту дає можливість заощаджувати на логістиці, складуванні та транспортуванні. Однак в Україні ця практика все ще потребує подальшого розвитку, особливо в малому та середньому бізнесі, який потребує державної підтримки для ширшого впровадження інноваційних підходів. Важливими напрямками такої допомоги є надання субсидій, податкові пільги для інтеграції нововведень, а також забезпечення консультаційної підтримки, що дасть змогу підприємствам знизити витрати на розвиток та модернізацію.

Список використаних джерел

1. Зеліч В. В., Гарькава В. Ф., Матвеев М. Е. Цифровізація системи менеджменту підприємства в умовах глобалізаційних змін. *Ефективна економіка*. 2023. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_2_44 (дата звернення: 10.02.2025).
2. Волкова Н. В., Гарькава В. Ф., Скороход І. П. Роль діджитал-процесів в інноваційному розвитку українського бізнесу: економічний аспект. *Академічні візії*. 2023. № 19. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/345> (дата звернення: 10.02.2025).
3. Byelikova M., Bezkhlibna A., Polyezhayev Y., Zaytseva V., Pukhalska H. Informational and digital business security in tourism as a component of the coastal region competitiveness. data-centric business and applications. lecture notes on data engineering and communications technologies / Semenov, A., Yepifanova, I., Kajanová, J. (eds). Vol. 195. Cham: Springer, 2024. P. 117–145. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-54012-7_6.
4. Akhromkin I., Riznyk D., Varaksina E., Balak I., Herman L. Economic integration and cooperation in the conditions of globalization. *Economics Affairs*. 2024. №69. DOI: 10.46852/0424-2513.1.2024.38 (дата звернення: 10.02.2025).
5. Кравчук І. Вплив інноваційної діяльності на фінансову ефективність підприємства. *Економічний форум*. 2022. № 3. С. 172-178. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-3-22>.
6. Андрусь О. І., Пятаченко С. Ю. Фактори та система формування прибутковості підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. № 2(60). С. 105-112. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2\(60\).105-112](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2(60).105-112).
7. Перцевий П., Романяк В. Вплив фінансового планування та управління витратами на фінансові результати підприємства. *Дослідження та інновації*. 2024. Вип. 3(3). URL: <https://rni.com.ua/index.php/ri/article/view/40/38> (дата звернення: 10.02.2025).

8. Склярук І., Драка І. Управління витратами в умовах економічної нестабільності: адаптація облікових підходів. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-7>.

9. Гуріна О. В., Чернова А. І. Ефективне управління витратами. *The 7th Eurasian scientific congress: proc.* (Barcelona, July 12-14, 2020)., Barcelona: Barca Academy Publishing, 2020. 377 p. URL: <https://surl.li/uehkns> (дата звернення: 10.02.2025).

10. Піскун А. В. Теоретичний аспект управління витратами підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 4. С. 55-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2020_4_11 (дата звернення: 10.03.2025).

11. Чумак Г. Управління витратами підприємства: функціональний аспект. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. № 4. С. 160-165. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-6-21>.

12. Назаренко С., Фейш М. Підходи до формування системи управління витратами на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-40>.

13. Поліщук С., Пятаченко С. Вплив інноваційних технологій на прибутковість підприємств агропромислового комплексу. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-73>.

14. Захарченко В., Акулюшина М., Лінгур Л. Моделювання процесів управління витратами підприємства в умовах невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-2>.

15. Маркіна І. А., Вороніна В. Л., Рудич А. І. Теоретичні основи управління витратами підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4(115). С. 140–147. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/26.pdf (дата звернення: 10.02.2025).

16. Перегуда Ю. А. Еволюція наукових поглядів на забезпечення конкурентоспроможності продукції тваринництва. *Наукові записки*

Львівського університету бізнесу і права. 2022. Т. 33. С. 43-50. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/564> (дата звернення: 10.02.2025).

17. Офіційний сайт Deloitte. URL: <https://www.deloitte.com/ua/uk.html> (дата звернення: 10.03.2025).

18. Що таке ERP і як отримати максимум від впровадження системи? Інтернет ресурс «smart». URL: <https://bc.smart-it.com/newsand-articles/what-is-erp/> (дата звернення: 10.02.2025).

19. Довжик О. О., Гаркуша С. А. Управління витратами як чинник підвищення прибутковості і рентабельності підприємств. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 23(2). С. 37-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_23%282%29__7 (дата звернення: 10.02.2025).

20. Стець О., Лазаренко І. Інформаційні системи бізнес-аналітики з використанням BIG DATA технологій. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 3. Р. 129–136. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-25>.

21. Офіційний сайт McKinsey. URL: <https://www.mckinsey.com/ua/overview> (дата звернення: 10.02.2025)

22. Офіційний сайт Accenture. URL: <https://www.accenture.com/us-en> (дата звернення: 10.02.2025).

23. Офіційний сайт Європейської комісії. URL: https://www.eeas.europa.eu/ukraine/pro-nas_uk?s=232 (дата звернення: 10.02.2025).

24. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.02.2025).

25. Христенко Л. М., Цюпа О. П. Система програмно-цільового бюджетування: принципи та шляхи впровадження. *Наукові інновації та*

передові технології. Серія «Економіка». 2025. № 1(41). С.653–665. DOI: [http://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1\(41\)-653-665](http://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1(41)-653-665).

26. Асоціація робототехніки України. URL: <https://www.roboticassociation.com/#:~:text=%D0%90%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%A3%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%B2%20%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D1%83%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D1%82%D0%B0,%D1%82> (дата звернення: 10.02.2025).